

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زردی فصل سبز

گزارش عملکرد حمل و نقل ریلی
(سه ماهه اول سال ۱۴۰۲)

منبع: ماهنامه‌های آماری شرکت راه آهن ج.ا.ا.

گروه مطالعات سیاست گذاری و پایش فضای کسب و کار انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل ریلی و خدمات وابسته می کوشد با تهیه گزارش های آماری، تصویری شفاف از عملکرد گذشته صنعت و اثرات آن روی شاخص های مختلف حمل و نقل ریلی تهیه و منتشر نماید.

این گزارش های آماری ضمن فراهم نمودن ابزارهای تحلیلی برای شرکت های عضو انجمن، مدیران و کارشناسان بخش خصوصی و دولتی، آنها را در اتخاذ تصمیمات مبتنی بر شرایط واقعی در دو سطح سیاست گذاری کلان و بنگاهداری یاری می کند.

گزارش پیش رو شاخص های مهم این صنعت را در بازه ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ با مدت مشابه ۳ سال گذشته و همچنین ۳ فصل پیش مقایسه می کند. امید است با افزایش دقت و جامعیت تصمیمات مدیران بر مبنای آمار و اطلاعات به روز، شاهد بهبود و پیشرفت در صنعت حمل و نقل ریلی کشور باشیم.

شاخص های بخش باری

شاخص های بخش مسافری

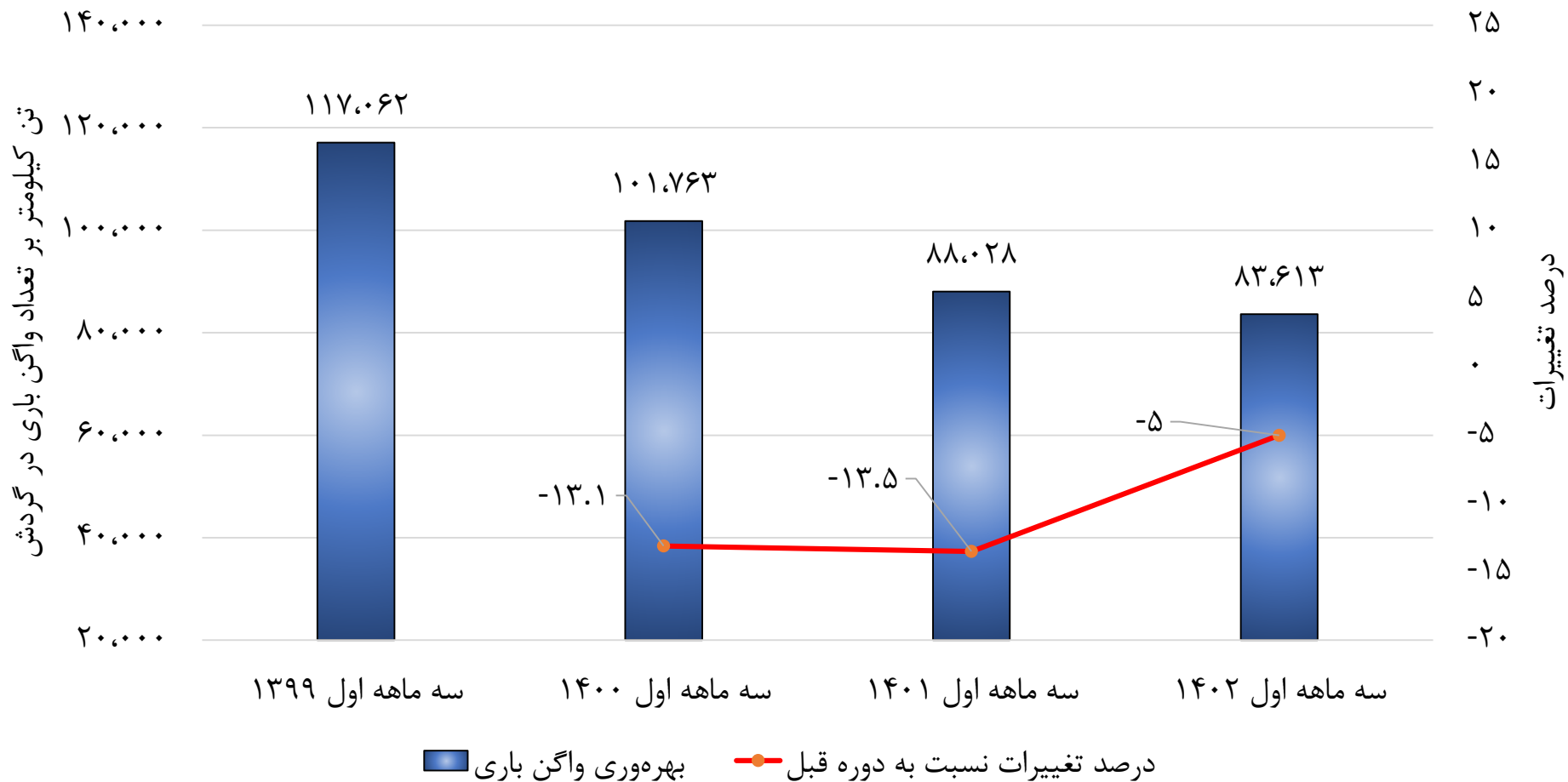
شاخص های بخش نیروی کشش

روند تغییرات شاخص‌های مهم بخش باری در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با مدت مشابه ۳ سال گذشته

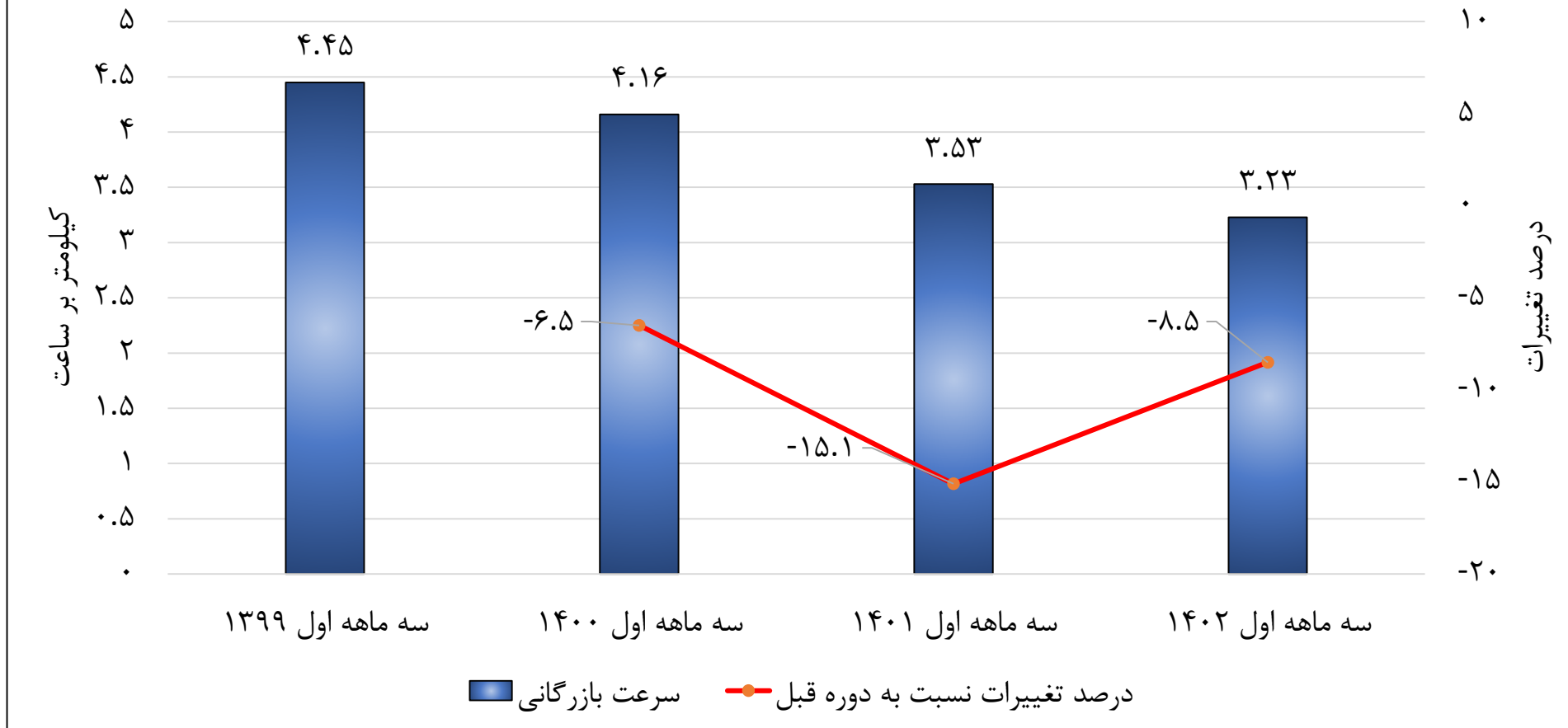
شاخص	واحد	۳ ماهه اول ۱۳۹۹	۳ ماهه اول ۱۴۰۰	۳ ماهه اول ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲
تناژ داخلی	هزار تن	۱۲/۴۴۴	۱۲/۳۲۸	۱۱/۶۰۲	۱۱/۲۶۴
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	-۰.۹	-۵.۹	-۲.۹
تناژ ترانزیت	هزار تن	۱۱۳	۵۴۲	۴۳۵	۳۷۰
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	۳۷۹.۶	-۱۹.۷	-۱۴.۹
تناژ کل	هزار تن	۱۲/۵۵۷	۱۲/۸۷۰	۱۲/۰۳۷	۱۱/۶۳۴
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	۲.۵	-۶.۵	-۳.۳
تن کیلومتر داخلی	میلیون تن کیلومتر	۹/۱۶۰	۸/۲۴۸	۷/۳۹۷	۷/۵۵۴
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	-۱۰.۰	-۱۰.۳	۲.۱
تن کیلومتر ترانزیت	میلیون تن کیلومتر	۳۴	۷۸۱	۶۳۰	۲۳۹
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	۲۱۹۷.۱	-۱۹.۳	-۶۲.۱
تن کیلومتر کل	میلیون تن کیلومتر	۹/۱۹۴	۹/۰۲۹	۸/۰۲۷	۷/۷۹۳
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	-۱.۸	-۱۱.۱	-۲.۹
تعداد واگن باری در گردش	دستگاه	۲۶/۰۸۳	۲۷/۰۱۷	۲۸/۰۱۰	۳۰/۱۱۵
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	۳.۶	۳.۷	۷.۵
مسافت پیمایش واگن‌ها	میلیون کیلومتر	۲۵۹	۲۵۱	۲۲۱	۲۱۷
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	-۳.۱	-۱۲.۰	-۱.۸
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری	تن کیلومتر به ازای هر واگن	۱۱۷/۰۶۲	۱۰۱/۷۶۳	۸۸/۰۲۸	۸۳/۶۱۳
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	-۱۳.۱	-۱۳.۵	-۵.۰
سرعت بازرگانی واگن‌های باری	کیلومتر بر ساعت	۴.۴۵	۴.۱۶	۳.۵۳	۳.۲۳
	درصد تغییرات نسبت به سال قبل	-	-۶.۵	-۱۵.۱	-۸.۵

متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری (متوسط تن کیلومتر بار داخلی بر تعداد واگن‌های باری در گردش)

سرعت بازرگانی

(متوسط مسافت سیر شده واگن‌های باری در گردش بر تعداد روزهای دوره، بر ۲۴ ساعت)

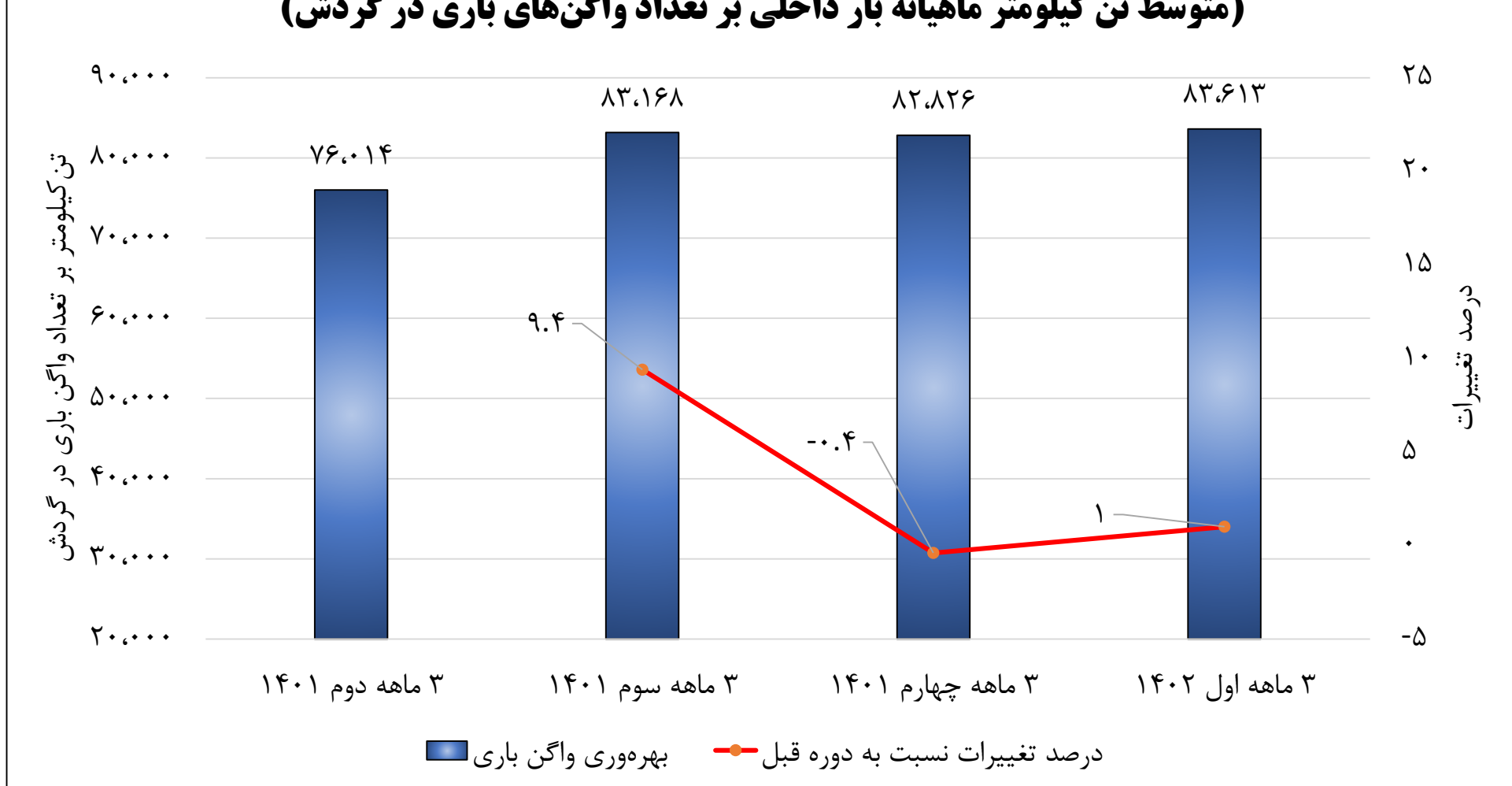
رند تغییرات شاخص‌های مهم بخش باری در ۴ فصل اخیر

شاخص	واحد	۳ ماهه دوم ۱۴۰۱	۳ ماهه سوم ۱۴۰۱	۳ ماهه چهارم ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲
تناژ داخلی	هزار تن	۹/۸۱۴	۱۰/۹۵۵	۱۰/۴۹۶	۱۱/۲۶۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۱۱.۶	-۴.۲	۷.۳
تناژ ترانزیت	هزار تن	۳۱۹	۳۲۱	۳۶۷	۳۷۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۰.۶	۱۴.۳	۰.۸
تناژ کل	هزار تن	۱۰/۱۳۳	۱۱/۲۷۶	۱۰/۸۶۳	۱۱/۶۳۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۱۱.۳	-۳.۷	۷.۱
تن کیلومتر داخلی	میلیون تن کیلومتر	۶/۵۳۵	۷/۳۰۹	۷/۳۹۰	۷/۵۵۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۱۱.۸	۱.۱	۲.۲
تن کیلومتر ترانزیت	میلیون تن کیلومتر	۲۵۹	۲۶۵	۳۱۴	۲۳۹
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۲.۳	۱۸.۵	-۲۳.۹
تن کیلومتر کل	میلیون تن کیلومتر	۶/۷۹۴	۷/۵۷۴	۷/۷۰۴	۷/۷۹۳
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۱۱.۵	۱.۷	۱.۲
تعداد واگن باری در گردش	دستگاه	۲۸/۶۵۷	۲۹/۲۹۴	۲۹/۷۴۱	۳۰/۱۱۵
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۲.۲	۱.۵	۱.۳
مسافت پیمایش واگن‌ها	میلیون کیلومتر	۲۰۴	۲۱۹	۲۰۶	۲۱۷
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۷.۴	-۵.۹	۵.۳
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری	تن کیلومتر به ازای هر واگن	۷۶/۰۱۴	۸۳/۱۶۸	۸۲/۸۲۶	۸۳/۶۱۳
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۹.۴	-۰.۴	۱.۰
سرعت بازرگانی واگن‌های باری	کیلومتر بر ساعت	۳.۱۹	۳.۴۶	۳.۲۴	۳.۲۳
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۸.۵	-۶.۴	-۰.۳

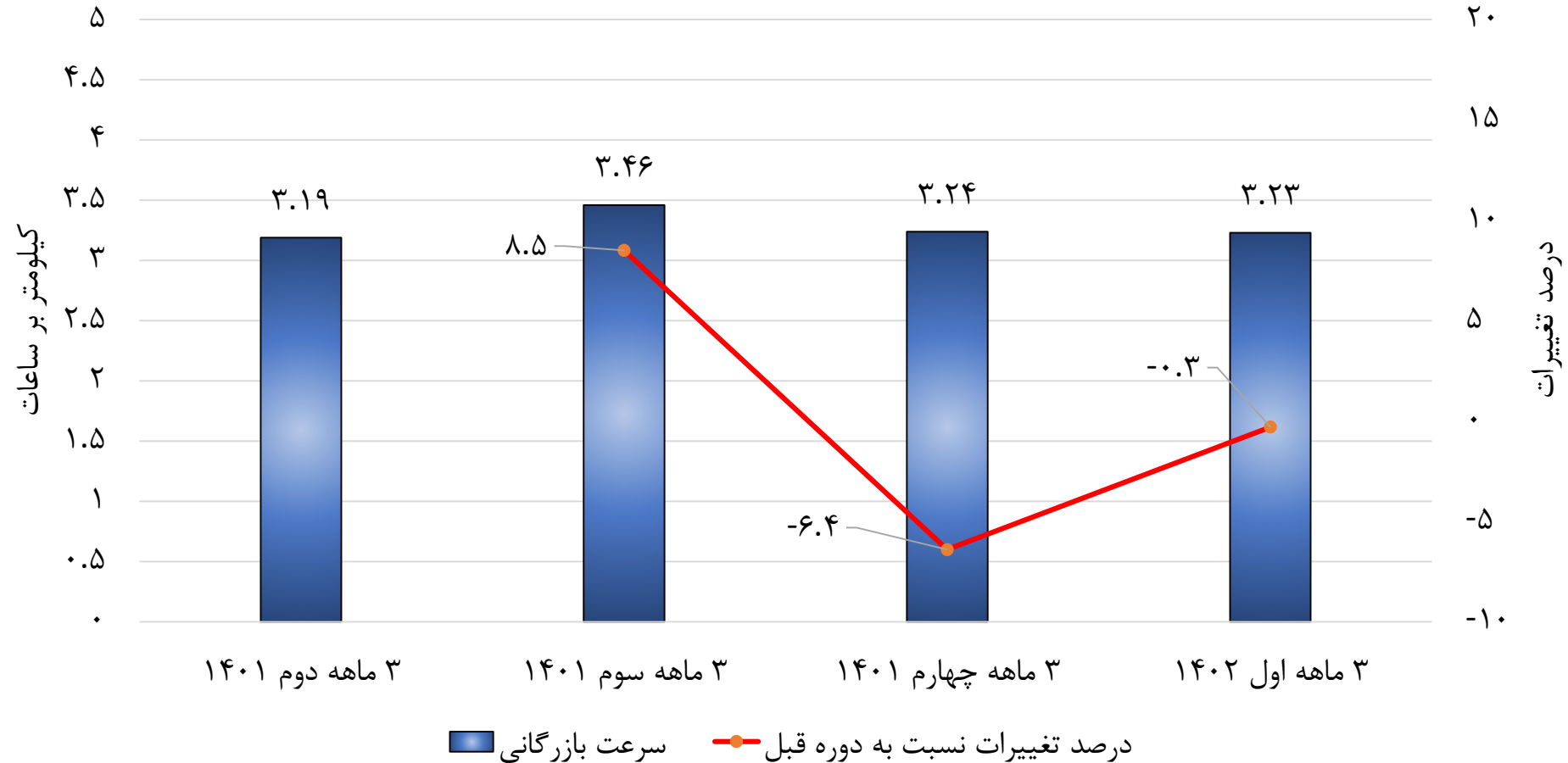
انجمن صنعتی شرکت های حمل و نقل ریلی
و خدمات وابسته

متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری (متوسط تن کیلومتر بار داخلی بر تعداد واگن‌های باری در گردش)

سرعت بازرگانی

(متوسط مسافت سیر شده واگن‌های باری در گردش بر تعداد روزهای دوره، بر ۲۴ ساعت)

شاخص های بخش باری

شاخص های بخش مسافری

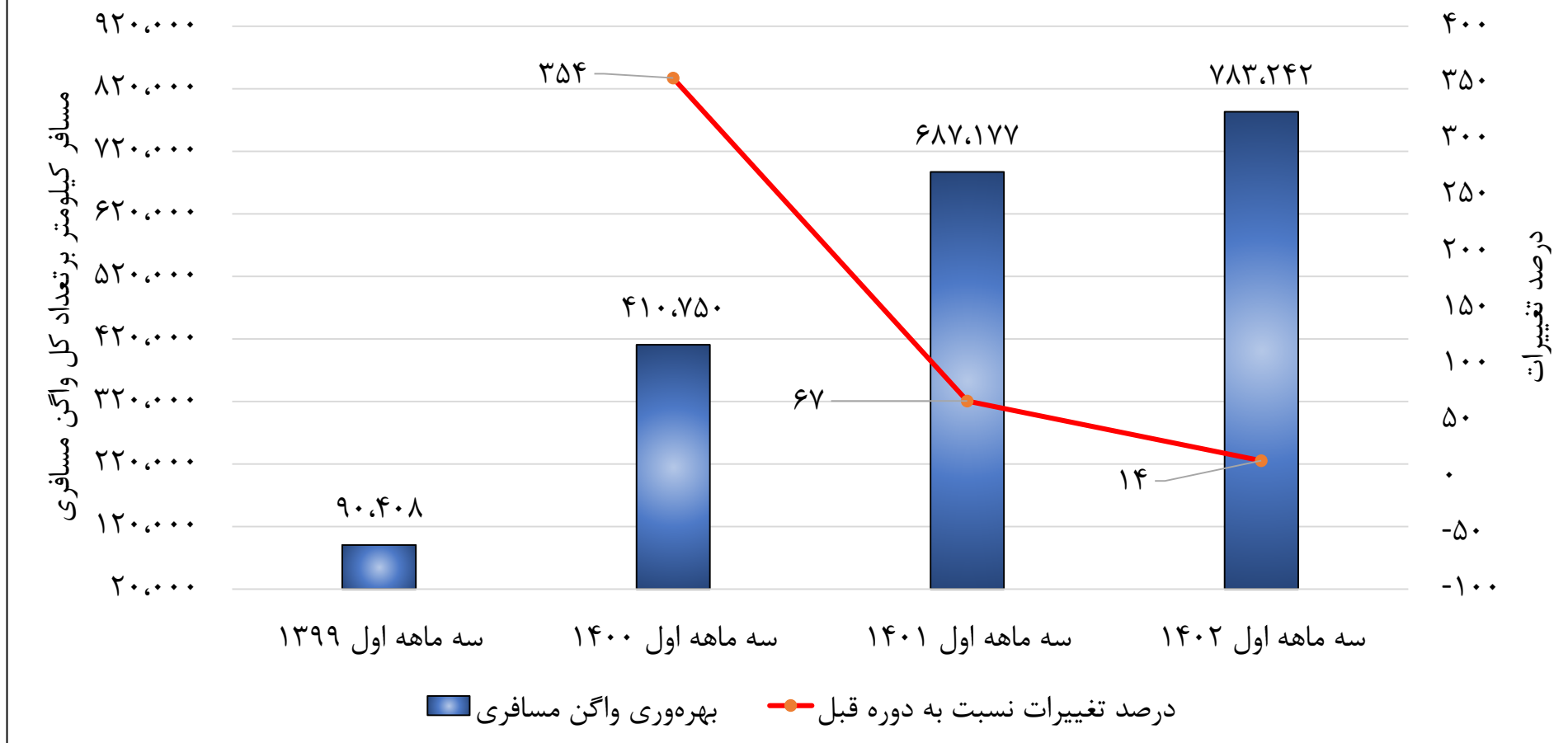
شاخص های بخش نیروی کشش

روند تغییرات شاخص‌های مهم بخش مسافری در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با مدت مشابه ۳ سال گذشته

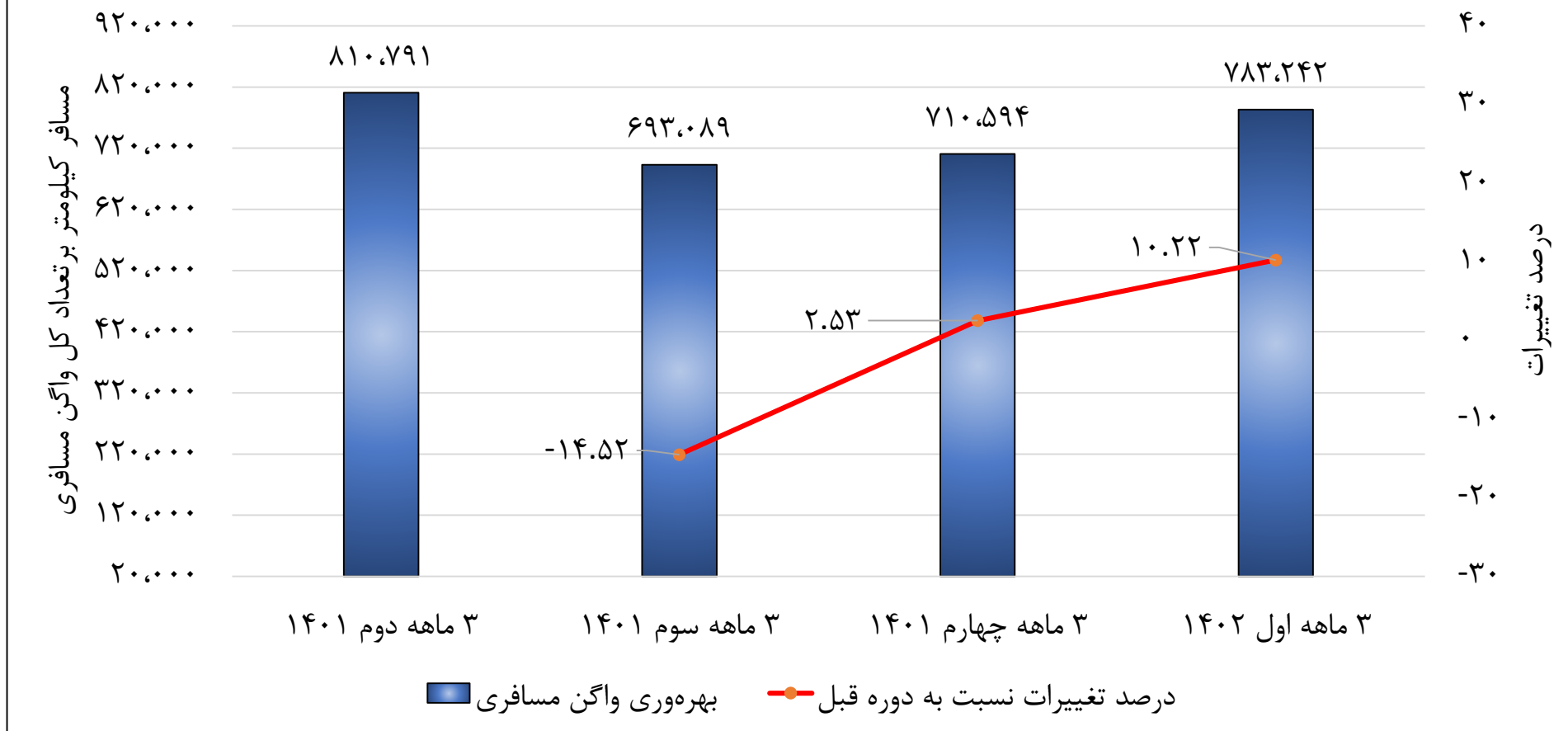
شاخص	واحد	۳ ماهه اول ۱۳۹۹	۳ ماهه اول ۱۴۰۰	۳ ماهه اول ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲
تعداد مسافر	هزار نفر	۱/۱۲۶	۴/۳۲۷	۶/۹۶۵	۸/۱۶۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۲۸۴.۳	۶۱.۰	۱۷.۲
مسافر کیلومتر	میلیون نفر کیلومتر	۴۷۶	۲/۲۳۹	۳/۷۱۹	۴/۳۰۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۳۷۰.۴	۶۶.۱	۱۵.۶
تعداد کل واگن مسافری	دستگاه	۱/۷۵۵	۱/۸۱۷	۱/۸۰۴	۱/۸۳۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۳.۵	-۰.۷	۱.۴
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های مسافری	مسافر کیلومتر به ازای هر واگن	۹۰/۴۰۸	۴۱۰/۷۵۰	۶۸۷/۱۷۷	۷۸۳/۲۴۲
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۳۵۴	۶۷	۱۴

بهره‌وری واگن‌های مسافری (متوسط مسافر کیلومتر ماهیانه بر تعداد کل واگن‌های مسافری)

شاخص	واحد	۳ ماهه دوم ۱۴۰۱	۳ ماهه سوم ۱۴۰۱	۳ ماهه چهارم ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲
تعداد مسافر	هزار نفر	۷/۸۰۰	۷/۲۶۶	۷/۶۳۴	۸/۱۶۴
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	-۶.۸	۵.۱	۶.۹
مسافر کیلومتر	میلیون نفر کیلومتر	۴/۳۸۸	۳/۷۵۱	۳/۸۵۰	۴/۳۰۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	-۱۴.۵	۲.۶	۱۱.۷
تعداد کل واگن مسافری	دستگاه	۱/۸۰۴	۱/۸۰۴	۱/۸۰۶	۱/۸۳۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۰.۰	۰.۱	۱.۳
متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های مسافری	مسافر کیلومتر به ازای هر واگن	۸۱۰/۷۹۱	۶۹۳/۰۸۹	۷۱۰/۵۹۴	۷۸۳/۲۴۲
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	-۱۴.۵۲	۲.۵۳	۱۰.۲۲

بهره‌وری واگن‌های مسافری (متوسط مسافر کیلومتر ماهیانه بر تعداد کل واگن‌های مسافری)

شاخص های بخش باری

شاخص های بخش مسافری

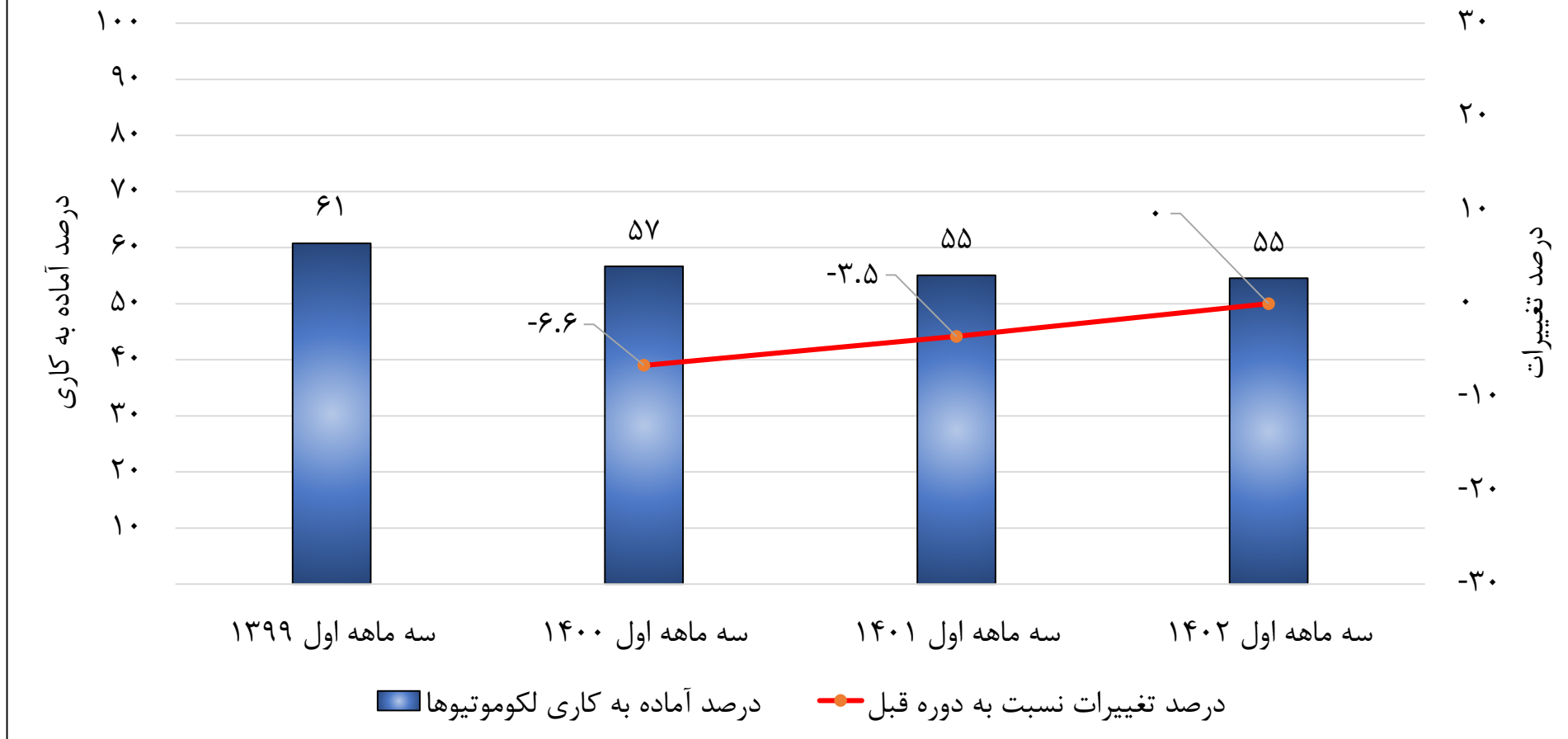
شاخص های بخش نیروی کشش

رند تغییرات شاخص‌های مهم بخش نیروی کشش در ۳ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با مدت مشابه ۳ سال گذشته

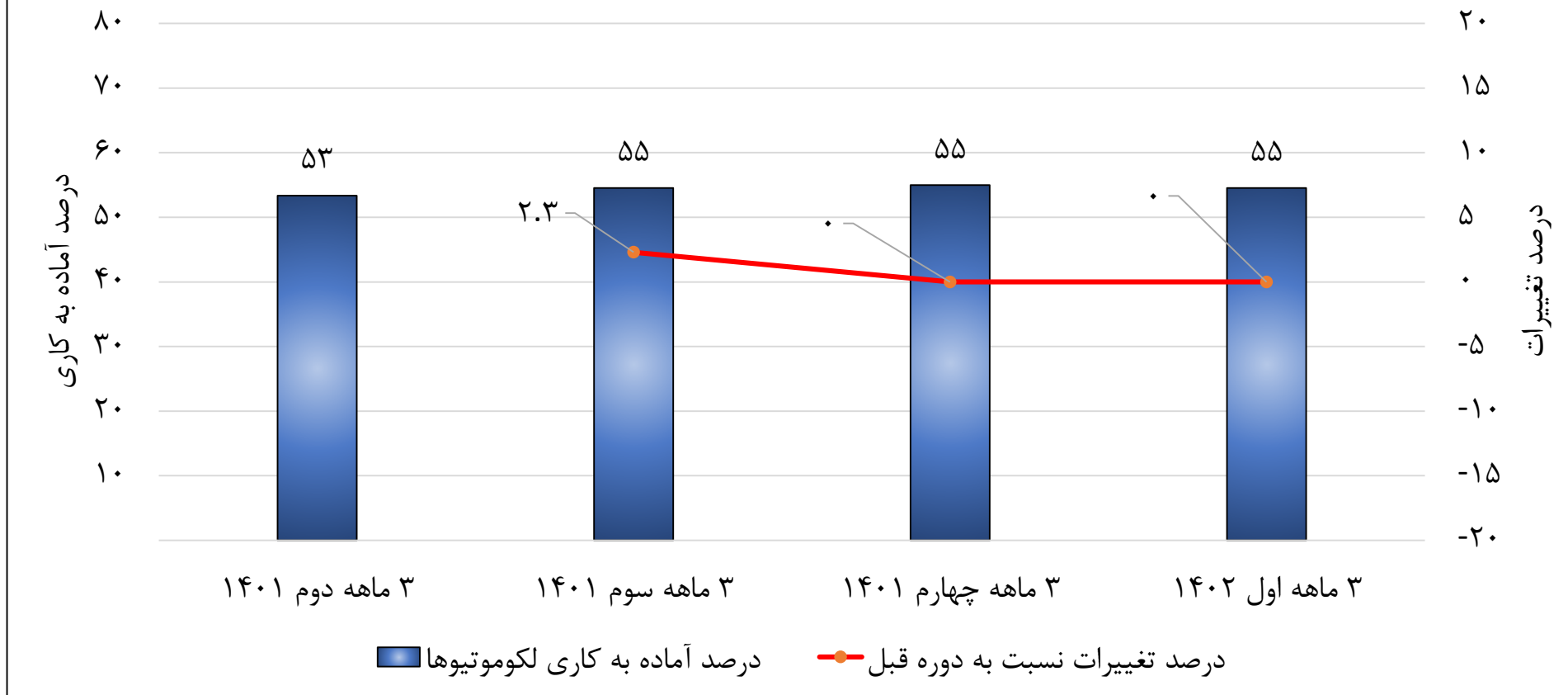
شاخص	واحد	۳ ماهه اول ۱۳۹۹	۳ ماهه اول ۱۴۰۰	۳ ماهه اول ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲
تعداد لکوموتیو در سرویس	دستگاه	۵۷۸	۵۴۱	۵۲۸	۵۴۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	-۶.۴	-۲.۴	۲.۳
تعداد کل لکوموتیو	دستگاه	۹۵۱	۹۵۵	۹۵۹	۹۹۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۰.۴	۰.۴	۳.۲
درصد آماده به کاری لکوموتیوها	درصد	۶۱	۵۷	۵۵	۵۵
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	-۶.۶	-۳.۵	۰.۰

درصد آماده به کاری لکوموتیوها (تعداد لکوموتیو در سرویس بر تعداد لکوموتیو در گردش)

شاخص	واحد	۳ ماهه دوم ۱۴۰۱	۳ ماهه سوم ۱۴۰۱	۳ ماهه چهارم ۱۴۰۱	۳ ماهه اول ۱۴۰۲
تعداد لکوموتیو در سرویس	دستگاه	۵۱۷	۵۳۳	۵۳۷	۵۴۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۳.۱	۰.۸	۰.۶
تعداد کل لکوموتیو	دستگاه	۹۶۹	۹۷۷	۹۸۷	۹۹۰
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۰.۸	۱.۰	۰.۳
درصد آماده به کاری لکوموتیوها	درصد	۵۳	۵۵	۵۵	۵۵
	درصد تغییرات نسبت به دوره قبل	-	۲.۳	۰.۰	۰.۰

آماده به کاری لکوموتیوها (تعداد لکوموتیو در سرویس بر تعداد لکوموتیو در گردش)

- متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های باری در ۳ ماهه اول سال ۱۴۰۲ افت ۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۱ داشته است. در همین مدت سرعت بازرگانی واگن‌های باری با افت ۸.۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۱ به عدد ۳.۲۳ کیلومتر بر ساعت رسیده است. از طرفی هر دو این شاخص‌ها در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ تغییر محسوسی نداشته و تقریباً ثابت باقی مانده‌اند. همچنین تن-کیلومتر بار ترانزیتی ریلی در ۳ ماهه اول سال ۱۴۰۲ افت ۶۲.۱ درصدی نسبت به مدت مشابه سال‌های ۱۴۰۱ و افت ۶۹.۴ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۰ داشته است.
- متوسط بهره‌وری ماهیانه واگن‌های مسافری در سه ماهه اول سال ۱۳۹۹ به دلیل محدودیت‌های ایجاد شده ناشی از همه‌گیری ویروس کرونا به شدت کاهش یافت و به حدود ۹۰ هزار نفر کیلومتر به ازای هر واگن مسافری رسید. به تدریج و با رفع محدودیت‌های فوق‌الذکر، این شاخص در مدت مشابه سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ بهبود پیدا کرد. در سه ماهه اول سال ۱۴۰۲ این شاخص با رسیدن به عدد ۷۸۳ هزار نفر کیلومتر به ازای هر واگن مسافری، رشد ۱۴ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۱ داشته است.
- در فروردین ماه سال ۱۳۹۹ از مجموع ۹۵۴ دستگاه لکوموتیو کشور، ۵۸۳ دستگاه آماده‌به‌کار بوده است. در خرداد ماه سال ۱۴۰۲ نیز از مجموع ۹۹۱ دستگاه لکوموتیو، ۵۳۰ دستگاه آماده‌به‌کار بوده است. به عبارتی هر چند در این بازه زمانی ۳۷ دستگاه لکوموتیو جدید به شبکه ریلی اضافه شده اما در مقابل ۹۰ دستگاه لکوموتیو، سرد و از مدار خدمت خارج شده است. این داده‌های آماری گویای یک واقعیت دهشتناک است: این که در بازه ۸۸ ساله‌ای که از زمان بهره‌برداری راه‌آهن سراسری ایران می‌گذرد، هر سال تقریباً ۱۱ لکوموتیو به ناوگان ریلی کشور اضافه شده اما کاهش آماده‌به‌کاری ناوگان لکوموتیو کشور صرفاً طی یک بازه زمانی حدود سه ساله از آغاز ۱۳۹۹ تا اوایل ۱۴۰۲، به اندازه ۸ سال از تاریخ راه‌آهن کشور بوده است.

متأسفانه با وجود هشدارهای مکرر این انجمن درباره کاهش تعداد لکوموتیو گرم موجود در شبکه ریلی کشور، شاهد تداوم بی توجهی مسئولان به این بحران بزرگ هستیم که از یک سو بر منافع بخش خصوصی فعال در بخش ریلی تأثیرات مخرب قابل توجهی گذاشته و از سوی دیگر، انگیزه سرمایه گذاری جدید را در این بخش زیربنایی اقتصاد از میان برده است. بالتبع، این آسیب ها باعث می شود در ماه های پیش رو، تولید کالاهای استراتژیک معدنی، فولادی و امثال آنها که در شرایط تحریم ظالمانه نقش جایگزین نفت را دارند، با افت قابل ملاحظه همراه باشد.

انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل ریلی مکرراً دو پیشنهاد کوتاه مدت و بلندمدت برای خروج از این بحران ارائه نموده است: پیشنهاد کوتاه مدت این است که راه آهن با انعقاد قرارداد سه جانبه بین شرکت های خصوصی حمل و نقل ریلی (مالکین واگن)، شرکت های خصوصی مالک لکوموتیو و خود شرکت راه آهن به عنوان مالک شبکه ریلی کشور موافقت نماید تا سهم لکوموتیو خصوصی از کرایه حمل بار پس از وصول از سوی شرکت های واگن دار، به طور مستقیم و فوری و نه با وساطت زمان بر راه آهن، به مالکین لکوموتیو خصوصی پرداخت شود. پیش نویس این قرارداد طی ماه های اخیر توسط انجمن و با همکاری شرکت های خصوصی مالک واگن و لکوموتیو تهیه و به راه آهن ارسال شده است اما متأسفانه مسئولان شرکت راه آهن از موافقت با این قرارداد سر باز زده اند. برای حل بلندمدت مشکل کمبود لکوموتیو و افزایش توان حمل و نقل بار و مسافر نیز پیشنهاد نموده ایم تا راه آهن، مطابق وظایف قانونی خود که در آیین نامه تعیین سهم بهینه بخش های دولتی و غیردولتی در فعالیت های راه و راه آهن نیز تصریح شده است، مالکیت لکوموتیوهای دولتی اعم از آماده به کار و زمین گیر را به متقاضیان خصوصی واگذار نماید. برخی از صاحبان عمده بار از جمله معادن و فولادسازان بزرگ متقاضی خرید این ناوگان بوده اند. در صورت عمل به این ایده، ناوگان زمین گیر در مدت کوتاهی با منابع بخش خصوصی راه اندازی و به مدار خدمت بازگردانده می شود و علاوه بر تأمین منافع بخش خصوصی ریلی، هم زمان، هم راه آهن دولتی درآمد بسیار خوبی به خاطر استفاده بیشتر از شبکه کسب می کند و هم صنایع بزرگ، ده ها برابر درآمد مستقیمی که برای بخش ریلی خصوصی و دولتی به دست می آید، درآمد غیرمستقیم کسب خواهند کرد.